

עניי הכהן

פרשת בראשית התשפ"ז ♦ 40

תורת הכהן

מחידושי רבינו על הפרשה

הזורעים בדמעה ברינה יקצורו

הסתר הטבע ותיקונו על ידי דוד המלך

לאחר חטא עץ הדעת נאמר: "ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלוקים". ומשמע שעל ידי התחבאות זו של האדם נעשה קלקול וריחוק בכל מערכת הבריאה, שמאותה שעה גם הקב"ה, כביכול, מתחבא ומתעלם בתוך חוקי הטבע, בסוד הכתוב "אכן אתה אל מסתתר". מאז, נדרש מן האדם עמל גדול ויגיעה עצומה כדי לחדור את מסך הטבע ולגלות את הנהגת ה' מתוך ה"שפירר חביון".

והנה, מצינו תיקון מופלא לזה בעבודתו של דוד המלך. במסכת סנהדרין הפליגו חז"ל בעוצם בטחונו של דוד במלחמת הפלשתים בעמק בכאים, שאף כאשר הפלשתים התקרבו אליו עד כדי ארבע אמות והסכנה היתה עצומה, הוא לא הרים את חרבו להילחם עד שקיבל רשות מפורשת מאת ה'.

ומשמע שזוהי עיקר עבודתו של דוד המלך, אשר קיבל שבעים שנה משנותיו של אדם הראשון כדי לתקן את קלקולו. בעוד אדם הראשון חטא ב"ויתחבא האדם" והביא להסתר הפנים בעולם, בא דוד המלך, ועל ידי ביטחונו העצום והמוחלט שביטל את כל חוקי הטבע, הוא הוציא את הנהגה מן המחבוא אל הגילוי, סילק את מסך ההסתר, והראה לכל שאין שום טבע, אלא הכל הנהגה אלוקית גלויה.

משיח אינו בבחינת "איברים" הגלויים לכל, אלא הוא גנוז ומוצפן בתוך אותן ל"ב פעמים של שם אלוקים שבמעשה בראשית, בסוד "ללבי גיליתי". רוח המשיח טמונה ב"לב" הפנימי של הבריה עוד מראשיתה.

חכמת הפרצוף והשגת האמת האלוקית

בבריאת האדם נאמר "צלם אלקים ברא אותו", ועל כך אמרו חז"ל: "כשם שאין פרצופיהן שווין כך אין דעותיהן שוות". ויש ללמוד מכאן יסוד עצום: ככל שהאדם מקרב את דעתו יותר לאמת האלוקית ומזכך את חומריותו, כך נטבע וניכר בו יותר החותם העליון של "צלם אלוקים".

במדרגה זו ישנן מעלות לאין סוף, גבוה מעל גבוה, וכל אדם זוכה שתאיר בפניו הארת הצלם כפי שיעור קרבתו אל דעת האמת. ומשמע שזהו יסוד "חכמת הפרצוף" המובאת בזוהר הקדוש בפרשת יתרו, שעל פיה היו בוחרים את דיני ישראל. הדיינים הרי נדרשים לכוון לאמיתתה של תורה בדינים המסובכים הבאים לפניהם, ואותה דעת אמת משתקפת, מאירה וניכרת ממש בתווי פניהם, במעלת דמות "צלם אלוקים" שבהם.

ועל פי זה יש לומר, שבאותה הארת פנים עילאית שעליה נאמר "פנים בפנים דיבר ה' עמכם" במתן תורה, התבררה והאירה אותה צורת הפנים האמיתית של ישראל במלוא תפארתה, ללא כל מסך מבדיל.

ידועים דברי המדרש על הפסוק הראשון בתורה, ש"בראשית" פירושו בשביל ישראל שנקראו "ראשית תבואתו". והנה, מצינו בלשון חז"ל שהתרומה והקודש נקראים בשם "דמע" (כגון במסכת תרומות: 'מדמע את החולין'). ויש לבאר קשר נפלא בזה, ששם זה רומז לפסוק בתהלים: "הזורעים בדמעה ברינה יקצורו".

עניינם ומהותם של ישראל בעולם הזה הוא להיות בחינת "תרומה" ו"ראשית", ותפקידם מחייב לזרוע תחילה מתוך קושי, יגיעה ודמעה. ממש כשם שהזרע נרקב באדמה החשוכה קודם שהוא מצמיח פרי, כך עבודתם של ישראל בגלות מלווה בדמעות ובהסתר, אך כל זה אינו אלא הכנה לימות המשיח, שאז "ברינה יקצורו" ויקבלו את שכרם בשלמות.

ל"ב פעמים אלוקים וסוד גילוי המשיח

חז"ל דרשו על הפסוק "ורוח אלקים מרחפת על פני המים" שזוהי רוחו של מלך המשיח, הפועלת ומרחפת עוד מתחילתה של הבריאה. ויש לקשר זאת למאמר הידוע בענין קץ הגאולה שנסתר מן הבריות: "ללבי גיליתי, לאברי לא גיליתי" (סנהדרין צט ע"א). והוא פלא עצום, שהרי אם נתבונן בפרשת מעשה בראשית, מתחילתה ועד לפסוק "ויכולו השמים והארץ", נגלה ששם 'אלוקים' נזכר בדיוק ל"ב פעמים, כמנין 'לב'.

ובזה נרמז סוד עמוק, כי גילוי רוחו של

התוכנית הרוחנית של העולם בראי תרי"ג מצוות

שכולם ישמעו ויתעוררו בסוד קשר זה של הקטורת, המקשרת את מלוא העולם בשלמותו, כנגד שס"ה ימות החמה המקבילים לשס"ה מצוות לא תעשה.

וכי ימות החמה שייכים לנו או לאומות העולם? למעשה, שנת החמה הולמת את אומות העולם שמונים לחמה, ואילו אנו, ישראל, מונים ללבנה. אלא שהחמה והאומנות להשוות ולאחד את שנת הלבנה שלנו עם שנת החמה - היא נחלתם הבלעדית של חכמי ישראל.

ישראל מונים ללבנה, אך על ידי קיום סוד העיבור עם כל חשבונותיו - שהם חשבונות כה עמוקים וטמירים, שהרמב"ם (בהלכות קידוש החודש), האריך בהם כל כך עד שקשה מאד בימינו להבין לעומקם. אף אני כשאני מגיע לשם, בדרך כלל אני נאלץ לדלג על חשבונות סתומים אלו מחמת עומק השגתם, ומעביר אותם הלאה.

נמצא אפוא, שהאומנות הזו להשוות את העולם הרוחני מנגד לעולם הטבע של ימות החמה - נעשית על ידי סוד הקטורת.

בכוחה המיוחד של הקטורת לקשר כל דבר רוחני לדבר הגשמי, והיא אשר משליטה את הבנין הרוחני על גבי מערכת הטבע הגשמית. ממש כאדם המתעטף ומתלבש בבגד, כך הקטורת מלבישה את 'לבוש' העולם הגשמי על גבי התוכן הרוחני, עד שהגשמיות כופפת קומתה ונעשית טפלה לגמרי כלפי הרוחניות. משום כך יסדו את חשבון הקטורת לפי ימות החמה דווקא, להורות כי הטבע בטל אל הרוח, וזוהי תמצית עבודתם ומהותם של עם ישראל בסוד עיבור החודש, היא מצוות "החודש הזה לכם".

שבתורה כנגד שס"ה ימות החמה [וכן מצינו בפרשת הקטורת: "שלש מאות שישים וחמשה מנים כמנין ימות החמה, מנה בכל יום, ושלשה מנים יתרים של יום הכיפורים"].

כוחה של הקטורת להשליט את הרוח על הטבע

ונשאלת כאן שאלה עצומה: מדוע הובאו מני הקטורת הללו דווקא כנגד "ימות החמה", הוי אומר, וכי מעשה הקטורת נמנה לפי ימות החמה או לפי ימות הלבנה, הלוא אנו, ישראל, מונים ללבנה. ועוד, בפועל הרי אין שום שנה שמנין ימיה הוא שס"ה תמימים.

המושג "ימות החמה" היא מושג יציג גרידא, שכן מיום שנברא מעשה בראשית ועד ל"החודש הזה לכם" - לא היתה אף לא שנה אחת שנמנו בה בפועל שס"ה ימים אלו.

החודש של ישראל, כאמור, מחושב על פי הלבנה: או שהיא שנה פשוטה של שנ"ד ימים, או שהיא שנה מעוברת שבה מוסיפים חודש של שלשים יום, אבל מערכת הזמנים מתקזזת. מוסיפים בכל פעם לאחר שנתיים ימים או שלוש שנים, וחוזרים ועושים את כל חשבון העיבור, כדי להשוותו בדיוק מופלא עד לשניות ממש, חכמה שנמסרה בסוד העיבור לחכמי ישראל.

אם כן, מדוע מניית מני הקטורת בכל שנה נעשית דווקא כמנין ימות החמה. התשובה לכך טמונה בדברי הזוהר הקדוש, המבאר כי ענין 'קטורת' הוא מלשון 'קטרא' - שמשמעותו בארמית היא "קשר". תפקיד הקטורת הוא לקשר ולחבר את העולם כולו אל הקדושה ואל הרוחניות.

מטעם זה תיקנו לאמור את פרשת הקטורת בציבור קודם התפילה, כדי

מעשה בראשית לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא. וכן מצינו בדברי רש"י, שהיה הדין נותן שתתחיל התורה ב"החודש הזה לכם ראש חודשים" שהיא מצווה ראשונה שנצטוו ישראל, ומדוע פתחה ב"בראשית", משום "כח מעשיו הגיד לעמו".

מהו ביאור המושג "כח מעשיו הגיד לעמו", הקדוש ברוך הוא חפץ היה להראות לנו את מהותו של מעשה בראשית ושל העולם כולו. כלומר, אילו היתה התורה פותחת ב"החודש הזה לכם", היינו ניגשים ישירות לענין מתן תורה ולציווי המצוות שמוטל עלינו לקיים. אך כיצד מתחברת התורה, על תרי"ג מצוותיה, לתבנית העולם ולמהותו, זאת לא היינו יכולים להשיג.

אנו אמנם חייבים להגות במתן תורה ובמצוות, אבל חיבורן לגשמיות העולם היה נסתר מאיתנו. אך כאשר התורה פותחת ב"בראשית" ורק לאחר מכן ניגשת למתן תורה, מתברר ש"מעשה בראשית" הינו התכנית האלוקית של הבריאה. לאמיתו של דבר, מהות העולם הזה היא תבנית רוחנית, ומתוך תמונה רוחנית זו יש להבין כיצד כל הבריאה גנוזה כבר ב"מעשה בראשית". הבנה עמוקה זו ניתנת להשגה אך ורק בסיעתא דשמיא וברוח הקודש.

כאשר אדם משיג את תבנית האמיתית של העולם, הוא יודע לבאר איך בדיוק תרי"ג המצוות של התורה מתחברות למציאות כולה. ובזה מובן כיצד מתחברות תרי"ג המצוות לתרי"ג איבריו וגידיו של האדם, כמאמר הגמרא (מכות כג:): רמ"ח מצוות עשה שבתורה כנגד רמ"ח איבריו של האדם, ושס"ה מצוות לא תעשה

נתרם לזכות ולבריאות הגוף והנפש של שרה אפרת בת רחל שתזכה לרוב שפע וברכה. בהוקרה, כל הילדים